

**Weronika Skrabalak**

e-mail: 182313@student.ue.wroc.pl

ORCID: 0009-0007-4611-4352

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

## **Reforma składki zdrowotnej w Polsce: analiza skutków dla przedsiębiorców i systemu ochrony zdrowia**

DOI: 10.15611/2025.56.6.12

JEL Classification: M48

© 2025 Weronika Skrabalak

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0). Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

**Cytuj jako:** Skrabalak, W. (2025). Reforma składki zdrowotnej w Polsce: analiza skutków dla przedsiębiorców i systemu ochrony zdrowia. W: M. Biernacki i R. Kowalak (red.), *Rachunkowość* (s. 124-136). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

**Streszczenie:** Głównym celem artykułu jest analiza zmian w składce zdrowotnej dla przedsiębiorców w Polsce, które weszły w życie w 2025 roku i są zapowiadane na 2026 rok. Skupiono się na ewolucji regulacji, ich wpływie na decyzje przedsiębiorców dotyczące wyboru formy opodatkowania oraz długofalowych konsekwencjach dla systemu ochrony zdrowia. W artykule omówiono istotę składki zdrowotnej jako daniny publicznoprawnej opartej na zasadzie solidarności społecznej, a także zmiany w jej konstrukcji prawnej wprowadzone w ramach „Polskiego Ładu” i nowelizacji z 2024 roku. Analizie poddano wpływ obniżonej składki zdrowotnej na budżet Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ) oraz potencjalne konsekwencje dla finansowania świadczeń zdrowotnych. Dodatkowo w artykule porównano sytuację przedsiębiorców i pracowników etatowych w kontekście obciążeń składkowych, wskazując na potencjalne nierówności i ryzyko wypychania pracowników na samozatrudnienie. Wykorzystano takie metody badawcze, jak studia literaturowe, analiza aktów prawnych oraz wnioskowanie.

**Słowa kluczowe:** składka zdrowotna, ubezpieczenie zdrowotne, Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ), przedsiębiorcy

### **1. Wstęp**

1 stycznia 2025 roku weszła w życie Ustawa z dnia 6 grudnia 2024 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Ustawa ta wprowadza znaczące zmiany dotyczące sposobu ustalania składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zakłada likwidację składki zdrowotnej od sprzedaży środków trwałych (Dz. U. z 2024 r., poz. 1915). Wdrożone zmiany stanowią istotną część reformy systemu ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce.

Kluczowymi elementami wprowadzonych zmian było zróżnicowanie składek w zależności od formy opodatkowania, wprowadzenie progów przychodowych dla

ryczałtów oraz obniżenie minimalnej podstawy wymiaru dla podatników na skali podatkowej i podatku liniowym (Ministerstwo Finansów, 2024).

Rząd jednocześnie z omawianą nowelizacją przyjął także nowelizację zapowiadającą większe zmiany od 1 stycznia 2026 roku. Od 19 listopada 2024 roku toczą się prace legislacyjne w Sejmie nad tym projektem (Huczko, 2025).

Niniejszy artykuł koncentruje się na ewolucji tych regulacji, ich wpływie na decyzje przedsiębiorców dotyczące wyboru formy opodatkowania oraz długofalowych konsekwencjach dla systemu ochrony zdrowia.

## 2. Istota i znaczenie składki zdrowotnej

Składka zdrowotna jest jednym z kluczowych elementów polskiego systemu finansowania ochrony zdrowia. W ujęciu prawnym stanowi specyficzny rodzaj daniny publicznoprawnej mającej na celu zapewnienie środków na realizację konstytucyjnych zadań państwa w zakresie ochrony zdrowia. Zgodnie z Konstytucją RP ochrona zdrowia należy do podstawowych obowiązków państwa, które musi zapewnić obywatelom dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483).

W doktrynie i orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego składka zdrowotna jest zaliczana do katalogu danin publicznoprawnych. Daniny te charakteryzują się kilkoma cechami konstytutywnymi, które decydują o ich specyfice i odróżniają je od innych form świadczeń pieniężnych. Do najważniejszych cech składki zdrowotnej jako daniny publicznej należą:

- przymusowość – obowiązek opłacania składki wynika bezpośrednio z przepisów ustawy i jest zabezpieczony przymusem państwowym. Podmiot zobowiązany nie może uchylić się od tego obowiązku, a w przypadku braku zapłaty składka podlega egzekucji administracyjnej,
- bezzwrotność – środki przekazane w formie składki zdrowotnej nie podlegają zwrotowi, o ile zostały pobrane zgodnie z prawem. Wyjątkiem są jedynie sytuacje nadpłaty wynikające z błędu płatnika,
- powszechność – obowiązek ponoszenia składki obejmuje szeroki krąg podmiotów, które spełniają określone ustawowo przesłanki (np. prowadzenie działalności gospodarczej, zatrudnienie na umowę o pracę, pobieranie emerytury lub renty),
- publicznoprawny charakter – składka nakładana jest jednostronnie przez organy państwowe na podstawie przepisów prawa publicznego. Nie wynika ze stosunków cywilnoprawnych, a strony nie mogą swobodnie kształtować jej warunków,
- celowość – środki pochodzące ze składek przeznaczane są wyłącznie na finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ),
- stanowanie dochodu publicznego – składka zdrowotna stanowi przychód NFZ, który jest jednostką sektora finansów publicznych (Bednaruk, 2023, s. 38-45).

Powyższe cechy wskazują jednoznacznie na publicznoprawny charakter składki zdrowotnej oraz jej istotną rolę w systemie finansowym państwa.

Kluczowym aspektem konstrukcji prawnej składki zdrowotnej jest zasada solidarności społecznej. Zgodnie z art. 65 pkt 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych powszechne ubezpieczenie zdrowotne opiera się właśnie na tej zasadzie (Dz. U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2135). Solidarność społeczna oznacza, że wysokość obciążeń związanych ze składką powinna być uzależniona od indywidualnych możliwości ekonomicznych poszczególnych ubezpieczonych. W praktyce oznacza to nominalną nierówność między grupami społecznymi: osoby osiągające wyższe dochody partycypują w większym stopniu w finansowaniu systemu ochrony zdrowia niż osoby mniej zarabiające lub znajdujące się w trudniejszej sytuacji życiowej. Zakres świadczeń zdrowotnych pozostaje jednak taki sam dla wszystkich ubezpieczonych bez względu na wysokość opłacanej przez nich składki.

Na znaczenie zasady solidarności społecznej wskazuje Trybunał Konstytucyjny, uznając omawianą zasadę jako podstawy funkcjonowania systemu ubezpieczenia zdrowotnego. Ponadto wskazywał, że wysokość obciążeń powinna być powiązana ze zdolnością płatniczą poszczególnych grup społecznych (Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 października 2010 r. sygn. akt K 58/07, 2010).

Składka zdrowotna stanowi główne źródło przychodów NFZ i służy pokrywaniu kosztów świadczeń medycznych udzielanych obywatelom. Narodowy Fundusz Zdrowia jako jednostka sektora finansów publicznych zarządza tymi środkami zgodnie z zasadami określonymi ustawowo. Środki te mają charakter celowy i mogą być przeznaczane wyłącznie na realizację świadczeń opieki zdrowotnej oraz zadania związane z zapewnieniem dostępu obywateli do usług medycznych (Bromber, 2014, s. 541-557).

## **2.1. Podstawa wymiaru i wysokość składki zdrowotnej do 2025**

Obecnie podstawą wymiaru składki zdrowotnej jest dochód lub przychód osiągany przez osoby zobowiązane do jej opłacania. W sytuacji uzyskiwania przychodów z więcej niż jednego źródła składka opłacana jest z każdego tytułu oddzielnie. W przypadku pracowników podstawę wymiaru stanowi przychód brutto, natomiast dla przedsiębiorców podstawą jest dochód rozumiany jako różnica między przychodami a kosztami ich uzyskania (ZUS, 2022).

Od 2022 roku w wyniku reformy podatkowej określanej potocznie jako „Polski Ład” nastąpiły istotne zmiany w sposobie naliczania składki zdrowotnej dla przedsiębiorców. Do końca 2021 roku składkę można było częściowo odliczyć od podatku dochodowego, zmniejszając ją do wysokości 7,75% podstawy jej wymiaru, co zmniejszało realne obciążenie podatników. Od 2022 roku możliwość ta została zniesiona, a to spowodowało wzrost realnych obciążeń fiskalnych przedsiębiorców. Od tego momentu podstawę wymiaru składki zdrowotnej dla osób prowadzących działalność gospodarczą zaczęto ustalać na podstawie rzeczywistego dochodu z działal-

ności gospodarczej, rozumianego jako różnica między przychodami a kosztami ich uzyskania pomniejszona dodatkowo o opłacone składki na ubezpieczenia społeczne. Tym samym ustawodawca odstąpił od dotychczasowej zasady ustalania podstawy wymiaru składki na podstawie zadeklarowanej przez przedsiębiorcę kwoty, która obowiązywała przez ponad 20 lat (Lenio, 2025).

Od 2022 roku obowiązuje również zasada, zgodnie z którą przedsiębiorcy opodatkowani według skali podatkowej płacą składkę zdrowotną w wysokości 9% osiągniętego dochodu, natomiast przedsiębiorcy rozliczający się podatkiem liniowym – 4,9% dochodu. W przypadku podatku liniowego ustawodawca określił minimalną wysokość składki zdrowotnej (381,78 zł od lutego 2024 roku do stycznia 2025 roku).

W przypadku przedsiębiorców rozliczających się ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych zastosowano odmienne rozwiązanie. Podstawę wymiaru składki ustalono na podstawie trzech progów przychodowych:

- do 60 tys. zł – podstawa wymiaru wynosiła 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia,
- od 60 tys. zł do 300 tys. zł – podstawa równa przeciętnemu miesięcznemu wynagrodzeniu,
- powyżej 300 tys. zł – podstawa wynosiła 180% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Wysokość składki zdrowotnej dla ryczałtowców była więc uzależniona od poziomu ich przychodów osiąganych w danym roku kalendarzowym oraz od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Zgodnie z obwieszczeniem Prezesa GUS z dnia 22 stycznia 2024 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w czwartym kwartale 2023 roku wyniosło 7767,85 zł (Bogucka, 2024a).

### 3. Zmiany w składce od 2025 roku

Zmiany w składce zdrowotnej na 2024 rok stanowiły część szerszego procesu legislacyjnego, którego finał nastąpił pod koniec 2024 roku wraz z podpisaniem ustawy z 6 grudnia 2024 roku. Akt ten wprowadził modyfikacje do ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, koncentrując się na dwóch kluczowych obszarach: obniżeniu minimalnej podstawy wymiaru oraz wyłączeniu przychodów ze sprzedaży środków trwałych z obliczania składki. Warto podkreślić, że rok 2024 pełnił funkcję okresu przejściowego między starym a nowym systemem, co wymagało wdrożenia szczególnych rozwiązań tymczasowych.

Od 2025 roku ustawodawca określił minimalną podstawę wymiaru składki zdrowotnej na poziomie 75% minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu roku składkowego. W 2025 roku minimalne wynagrodzenie wynosi 4666 zł, co oznacza, że minimalna miesięczna składka zdrowotna dla przedsiębiorców rozliczających się według skali podatkowej lub płacących podatek liniowy wynosi 314,96 zł

(9% od kwoty 3499,50 zł). Gdyby wysokość podstawy wymiaru składki nie została obniżona do 75%, składka wynosiłaby 419,94 zł (9% od kwoty 4666 zł). W skali roku to oszczędność wynosząca prawie 1260 zł. Należy pamiętać, że dla przedsiębiorców rozliczających się według skali podatkowej rok składkowy zaczyna się 1 lutego i kończy 31 stycznia kolejnego roku. Zatem styczeń 2025 roku jest jeszcze miesiącem obowiązywania minimalnej składki na poprzednich zasadach (Kancelaria Prawna Graś i Wspólnicy, 2025). Jest to zmiana dotycząca przedsiębiorców, których działalność przynosi niewielki dochód. Według kalkulacji Ministerstwa Finansów (2024) na zmianie skorzysta około 934 tys. przedsiębiorców.

Zmiany nie dotyczą osób na ryczałcie, w ich przypadku dalej obowiązują 3 progi składki zdrowotnej zależne od uzyskiwanych przychodów i wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Druga zmiana obowiązująca od 2025 roku polega na wyłączeniu z podstawy wymiaru składki zdrowotnej przychodów uzyskiwanych przez przedsiębiorców ze sprzedaży środków trwałych oraz innych składników majątku wykorzystywanych w działalności gospodarczej. Dotyczy to przede wszystkim:

- środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych (WNiP), które są ujęte w ewidencji środków trwałych,
- składników majątku, których wartość początkowa nie przekracza 10 tys. zł, a które nie zostały wprowadzone do ewidencji środków trwałych i WNiP, lecz jednorazowo zaliczone do kosztów podatkowych,
- składników majątku o przewidywanym okresie używania równym lub krótszym niż rok (niezaliczonych do środków trwałych lub WNiP),
- spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego lub udziału w takim prawie, które nie podlegają ujęciu w ewidencji środków trwałych oraz WNiP.

Wyłączenie to obejmuje również przychody ze sprzedaży ruchomości wykorzystywanych na potrzeby działalności gospodarczej na podstawie umowy leasingu – np. samochodów poleasingowych przekazanych do majątku prywatnego.

Pierwotnie ustawodawca planował całkowite wyłączenie takich przychodów z podstawy wymiaru składki zdrowotnej. Jednakże zauważono, że takie rozwiązanie mogłoby być niekorzystne dla przedsiębiorców opodatkowanych według skali podatkowej lub podatkiem liniowym, którzy sprzedając środki trwałe ze stratą (tj. poniżej ich wartości niezamortyzowanej), nie mogliby uwzględnić powstałej straty przy obliczaniu podstawy wymiaru składki zdrowotnej. Wynikało to z faktu, że wyłączenie przychodu automatycznie powodowałoby brak możliwości uwzględnienia kosztów związanych z tym majątkiem (tj. jego niezamortyzowanej wartości). W konsekwencji ustawodawca zdecydował się na rozwiązanie kompromisowe: przedsiębiorcy mogą sami zdecydować, czy chcą uwzględnić przychód ze sprzedaży majątku trwałego w podstawie wymiaru składki zdrowotnej, czy też wolą skorzystać z ustawowego wyłączenia.

W praktyce oznacza to następujące możliwości:

1. Jeżeli przedsiębiorca całkowicie zamortyzował dany środek trwały, korzystniejsze będzie dla niego skorzystanie z wyłączenia – osiągnięty przychód nie zostanie uwzględniony w podstawie składki zdrowotnej.
2. Jeżeli jednak środek trwały został zamortyzowany tylko częściowo i jego sprzedaż generuje stratę (wartość sprzedaży jest niższa niż wartość niezamortyzowana), przedsiębiorca może zdecydować się na uwzględnienie tej sprzedaży w rozliczeniu rocznym. Wówczas uzyskany przychód zostanie pomniejszony o koszty odpowiadające niezamortyzowanej wartości środka trwałego. Powstała nadwyżka kosztów nad przychodem (strata) będzie mogła pomniejszyć dochód stanowiący podstawę wymiaru składki zdrowotnej za cały rok 2025, co przełoży się na obniżenie wysokości należnej składki.

Dla przedsiębiorców rozliczających się ryczałtowo zmiana ta jest istotna w sytuacji, w której jednorazowa sprzedaż środka trwałego powodowałaby przekroczenie progu przychodowego (60 tys. lub 300 tys. zł rocznie), tym samym stwarzała konieczność płacenia wyższej składki (Wakszyńska i Hałub, 2025).

#### **4. Zapowiedziane zmiany w składce od 2026 roku**

Obecnie (stan na marzec 2025 roku) projekt ustawy dotyczącej zmian w sposobie naliczania składki zdrowotnej od 2026 roku znajduje się na etapie prac legislacyjnych w Sejmie RP. Rząd przyjął projekt nowelizacji ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych już w dniu 19 listopada 2024 roku. Następnie projekt został skierowany do parlamentu, gdzie obecnie trwają dalsze prace. Omawiane w tym punkcie zmiany mają charakter systemowy, jednak nie są jeszcze zmianami obowiązującymi i uchwalonymi przez Sejm RP.

Najważniejsze założenia reformy, które mają wejść w życie od 1 stycznia 2026 roku, obejmują takie rozwiązania, jak:

- wprowadzenie dwuelementowej podstawy wymiaru składki zdrowotnej,
- szczegółowe zasady naliczania składki uzależnione od formy opodatkowania wybranej przez przedsiębiorcę.

Jako dwuelementową podstawę wymiaru składki należy rozumieć podział składki na dwie części:

- część zryczałtowaną – wynoszącą 9% od podstawy wymiaru ustalonej jako 75% minimalnego wynagrodzenia. Ta część będzie obowiązywać wszystkich przedsiębiorców, niezależnie od ich rzeczywistych dochodów lub przychodów, do określonych progów dochodowych lub przychodowych;
- część urealnioną (progresywną) – dodatkowa część składki, która będzie naliczana tylko od nadwyżki dochodów lub przychodów przekraczających określone progi (Czechowicz, 2024).

Wysokość składki będzie zależała także od wybranej formy opodatkowania. Szczegóły tego rozwiązania zostały przedstawione w tabeli 1.

**Tabela 1.** Szczegółowe zasady naliczania składki według form opodatkowania

| Forma opodatkowania                     | Podstawa wymiaru składki do progu                  | Wysokość składki do progu                   | Podstawa wymiaru powyżej progu                          | Wysokość składki powyżej progu |
|-----------------------------------------|----------------------------------------------------|---------------------------------------------|---------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Skala podatkowa i podatek liniowy       | Dochód do 1,5-krotności przeciętnego wynagrodzenia | 9% od 75% minimalnego wynagrodzenia         | Dochód powyżej 1,5-krotności przeciętnego wynagrodzenia | 4,9% od nadwyżki dochodu       |
| Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych | Przychód do 3-krotności przeciętnego wynagrodzenia | 9% od 75% minimalnego wynagrodzenia         | Przychód powyżej 3-krotności przeciętnego wynagrodzenia | 3,5% od nadwyżki dochodu       |
| Karta podatkowa                         | Stała podstawa – 75% minimalnego wynagrodzenia     | 9% od tej podstawy (bez dodatkowych progów) | -                                                       | -                              |

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Bogucka, 2024).

Dodatkową zmianą będzie uchylenie możliwości odliczenia zapłaconych składek zdrowotnych w podatku dochodowym. Dotychczasowe przepisy pozwalały na częściowe uwzględnienie zapłaconych składek w rozliczeniach podatkowych (np. poprzez zaliczenie ich do kosztów uzyskania przychodów lub odliczenie ich części od podatku). Po wejściu w życie nowych regulacji taka możliwość zostanie całkowicie zniesiona.

**4.1. Skład zdrowotna dla przedsiębiorców a dla pracowników etatowych**

Jednym z najczęściej pojawiających się zarzutów wobec propozycji nowych zasad wyliczania składki zdrowotnej dla przedsiębiorców jest dużo korzystniejsza sytuacja przedsiębiorców względem pracowników etatowych. Dla osób na umowie o pracę nie są przewidziane na ten moment żadne zmiany ani wprowadzenie żadnych ulg na składkę zdrowotną. Dotychczasowe składki płacone przez przedsiębiorców na podatku liniowym oraz ryczałcie już były naliczane na preferencyjnych warunkach wobec pracowników. Jedynie dla przedsiębiorców na skali podatkowej składka zdrowotna była składką wyższą niż składka pracowników. Różnica między tymi składkami wahała się w zależności od miesięcznych dochodów/przychodu brutto od 31 zł do kilku tys. zł. W tabeli 2 przedstawiono wysokości składek w zależności od miesięcznego dochodu/przychodu brutto. Do wyliczenia danych przyjęto następujące założenia:



- minimalne wynagrodzenie potrzebne do wyliczenia minimalnej składki na skali podatkowej i na podatku liniowym: 4242 zł,
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie potrzebne do wyliczenia składek na ryczałcie: 8000 zł.

W ostatniej kolumnie przedstawiono różnicę między największą możliwą składką płaconą przez przedsiębiorcę a składką płaconą przez pracownika. W rzeczywistości jest to składka na ryczałcie (do wysokości dochodu równego 4242 zł) lub składka na skali podatkowej (powyżej dochodu równego minimalnemu wynagrodzeniu). Wartości z symbolem + oznaczają nadwyżkę największej możliwej składki przedsiębiorcy nad składką pracownika.

**Tabela 2.** Zestawienie wartości składek zdrowotnych pracownika oraz przedsiębiorców z różnym typem opodatkowania wyliczonych na zasadach obowiązujących w 2024 roku (w zł)

| Miesięczny dochód przedsiębiorcy/ przychód brutto pracownika | Składka płacona przez pracownika | Składka płacona przez przedsiębiorcę na skali podatkowej | Składka płacona przez przedsiębiorcę na podatku liniowym 19% | Składka płacona przez przedsiębiorcę na ryczałcie | Różnica między największą możliwą składką przedsiębiorcy a składką pracownika |
|--------------------------------------------------------------|----------------------------------|----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| 0                                                            | –                                | 381,78                                                   | 381,78                                                       | 419,46                                            | +419,46                                                                       |
| 2000                                                         | 155,32                           | 381,78                                                   | 381,78                                                       | 419,46                                            | +264,14                                                                       |
| 4242                                                         | 329,44                           | 381,78                                                   | 381,78                                                       | 419,46                                            | +90,02                                                                        |
| 5000                                                         | 388,31                           | 450,00                                                   | 381,78                                                       | 419,46                                            | +31,15                                                                        |
| 8000                                                         | 621,29                           | 720,00                                                   | 392,00                                                       | 699,11                                            | +98,71                                                                        |
| 10000                                                        | 776,61                           | 900,00                                                   | 490,00                                                       | 699,11                                            | +123,39                                                                       |
| 15000                                                        | 1164,92                          | 1350,00                                                  | 785,00                                                       | 699,11                                            | +185,08                                                                       |
| 20000                                                        | 1553,22                          | 1800,00                                                  | 980,00                                                       | 699,11                                            | +246,78                                                                       |
| 30000                                                        | 2329,83                          | 2700,00                                                  | 1470,00                                                      | 1258,39                                           | +370,17                                                                       |
| 40000                                                        | 3106,44                          | 3600,00                                                  | 1960,00                                                      | 1258,39                                           | +493,56                                                                       |
| 50000                                                        | 3883,05                          | 4500,00                                                  | 2450,00                                                      | 1258,39                                           | +616,95                                                                       |
| 60000                                                        | 4659,66                          | 5400,00                                                  | 1940,00                                                      | 1258,39                                           | +740,34                                                                       |

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Samborska, 2024).

Zgodnie ze zmianami proponowanymi przez rząd od 2026 roku wysokość składek zdrowotnych przedsiębiorców stałaby się jeszcze korzystniejsza względem składek pracowników. Według zapowiedzianych zmian w sposobie wyliczania składek przedsiębiorca osiągający miesięczne dochody w wysokości 20000 zł, rozliczający się na zasadach ryczałtu, płaciłby składkę zdrowotną niższą niż pracownik zarabiający minimalna krajową (286,34 zł do 329,44 zł). Prowadzi to do sytuacji, w której zasada solidarności społecznej względem składki zdrowotnej przestaje mieć zastoso-



wanie. Taka sytuacja może także być przyczyną zwiększania nierówności społecznych i kolejnym powodem do wypychania pracowników na fikcyjne umowy B2B, co już jest popularnym procederem w Polsce. Dodatkowo podnoszone są głosy zaniepokojonych stanem budżetu NFZ i wpływem proponowanych rozwiązań na wydolność systemu (Kędzierski, 2024).

**Tabela 3.** Zestawienie wartości składek zdrowotnych pracownika oraz przedsiębiorców z różnym typem opodatkowania wyliczonych na zasadach proponowanych od 2026 roku (w zł)

| Miesięczny dochód przedsiębiorcy/ przychód brutto pracownika | Składka płacona przez pracownika | Składka płacona przez przedsiębiorcę na skali podatkowej | Składka płacona przez przedsiębiorcę na podatku liniowym 19% | Składka płacona przez przedsiębiorcę na ryczałcie | Różnica między największą możliwą składką przedsiębiorcy a składką pracownika |
|--------------------------------------------------------------|----------------------------------|----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| 0                                                            | –                                | 286,34                                                   | 286,34                                                       | 286,34                                            | +286,34                                                                       |
| 2000                                                         | 155,32                           | 286,34                                                   | 286,34                                                       | 286,34                                            | +131,02                                                                       |
| 4242                                                         | 329,44                           | 286,34                                                   | 286,34                                                       | 286,34                                            | –43,10                                                                        |
| 5000                                                         | 388,31                           | 286,34                                                   | 286,34                                                       | 286,34                                            | –101,97                                                                       |
| 8000                                                         | 621,29                           | 286,34                                                   | 286,34                                                       | 286,34                                            | –334,95                                                                       |
| 10000                                                        | 776,61                           | 286,34                                                   | 286,34                                                       | 286,34                                            | –490,27                                                                       |
| 15000                                                        | 1164,92                          | 433,34                                                   | 433,34                                                       | 286,34                                            | –731,58                                                                       |
| 20000                                                        | 1553,22                          | 678,34                                                   | 678,34                                                       | 286,34                                            | –874,88                                                                       |
| 30000                                                        | 2329,83                          | 1168,34                                                  | 1168,34                                                      | 496,34                                            | –1 161,49                                                                     |
| 40000                                                        | 3106,44                          | 1658,34                                                  | 1658,34                                                      | 846,34                                            | –1 448,10                                                                     |
| 50000                                                        | 3883,05                          | 2148,34                                                  | 2148,34                                                      | 1196,34                                           | –1 734,71                                                                     |
| 60000                                                        | 4659,66                          | 2638,34                                                  | 2638,34                                                      | 1546,34                                           | –2 021,32                                                                     |

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Samborska, 2024).

W tabeli 3 zestawiono wysokości składek pracowników i przedsiębiorców wyliczonych według propozycji zmian na 2026 rok. Jako podstawę do wyliczeń zastosowano te same dane co w tabeli wyżej. Ostatnia kolumna przedstawia różnicę między największą możliwą do płacenia przez przedsiębiorcę składką (jest to składka przedsiębiorcy rozliczającego się na skali podatkowej lub na podatku liniowym) a składką pracownika. Wartość z symbolem + oznacza nadwyżkę składki przedsiębiorcy względem składki pracownika. Wartość z symbolem – oznacza nadwyżkę składki pracownika względem składki przedsiębiorcy. Sytuacja taka ma miejsce już od miesięcznego dochodu/przychodu brutto równego 4242 zł, czyli wysokości minimalnego wynagrodzenia w roku 2024. Dodatkowo dysproporcja między pracownikiem a przedsiębiorcą rośnie, sięgając kilku tysięcy dla dochodów/przychodów brutto na poziomie około 60000 zł miesięcznie.

## 5. Składka zdrowotna a wpływy do NFZ

Jednym ze skutków obniżenia składki zdrowotnej będą zmniejszone wpływy do budżetu Narodowego Funduszu Zdrowia. Na zmianach wprowadzonych od stycznia 2025 roku skorzysta 934 tys. przedsiębiorców. Rząd zapewnia, że w budżecie zabezpieczono środki, które mają wyrównać wpływy do NFZ. Ubytek około 1,5 mld zł spowodowany zmianami w składce ma zostać uzupełniony dotacją podmiotową dla NFZ. Jednak pojawiają się wątpliwości, czy w podobny sposób jest możliwe finansowanie budżetu Funduszu w kolejnych latach, czy jest to tylko rozwiązanie krótkookresowe. W samym 2024 roku dziura w finansach NFZ wyniosła 30 mld zł (trzy razy więcej niż zakładano). Patrząc na proponowane zmiany nie tylko w zakresie składki zdrowotnej, ale także w zakresie nowelizacji ustawy o wynagrodzeniach w ochronie zdrowia, można przypuszczać, że sytuacja będzie w kolejnych latach coraz gorsza.

Według raportu „Finanse Ochrony Zdrowia pod ścisłym nadzorem procedur nadmiernego deficytu” z lutego 2025 roku luka finansowa NFZ w latach 2025-2028 może wynieść nawet 249 mld zł. Stanowi to zagrożenie dla stabilności finansów publicznych. Począwszy od 2024 roku potrzeby wydatkowe NFZ znacząco przekraczają poziom przychodów ze składek. Szacuje się, że od 2028 roku prawie 1/3 wydatków NFZ będzie finansowana z dotacji pochodzących z budżetu państwa.

Na lukę finansową wpływ ma kilka czynników, w tym największa składowa to niedobór składki zdrowotnej i innych podatków względem zasady %PKB(t-2)<sup>1</sup>, co oznacza, że obowiązujące składki i podatki (np. podatek cukrowy) nie pokrywają założonej przez tę zasadę wartości. Drugim równie ważnym czynnikiem jest skokowy wzrost wydatków NFZ przechodzący na kolejne lata. Jako trzeci istotny aspekt wyróżnia się obniżenie składki zdrowotnej dla przedsiębiorców. Według kalkulacji Instytutu Finansów Publicznych i Federacji Przedsiębiorców Polskich obniżenie składki to kwota rzędu 18,1 mld zł w luce finansowej (Dudek i in., 2025).

Przy obecnym stanie Narodowego Funduszu Zdrowia państwa może nie być stać na obniżoną składkę zdrowotną. Już teraz wydatki NFZ przewyższają minimalne zaplanowane wydatki względem PKB. W 2025 roku zaplanowane są nakłady na poziomie 6,6% PKB, a realne wydatki szacuje się na poziomie 7% (Ojczyk, 2025).

## 6. Zakończenie

Celem niniejszego artykułu było przedstawienie analizy zmian w przepisach dotyczących składki zdrowotnej dla przedsiębiorców w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem regulacji wprowadzonych w 2025 roku i planowanych na rok 2026. Badanie

---

<sup>1</sup> Zasada %PKB(t-2) określa minimalne wydatki na ochronę zdrowia jako procentową część PKB sprzed dwóch lat. Dla przykładu: w 2025 roku minimalne wydatki mają wynosić 6,5% wartości PKB z 2023 roku.

to miało na celu zidentyfikowanie wpływu tych zmian na sytuację finansową przedsiębiorców, budżet Narodowego Funduszu Zdrowia oraz ogólną efektywność i sprawiedliwość systemu ubezpieczeń zdrowotnych.

Analiza wykazała, że obniżenie składki zdrowotnej dla przedsiębiorców, choć korzystne dla części z nich, niesie ze sobą potencjalne ryzyko zmniejszenia wpływów do NFZ i pogłębienia problemów finansowych systemu ochrony zdrowia. Ponadto proponowane zmiany mogą prowadzić do zwiększenia nierówności między przedsiębiorcami a pracownikami etatowymi, co z kolei może skutkować negatywnymi konsekwencjami dla rynku pracy i stabilności finansów publicznych.

W kontekście przyszłych badań warto skupić się na monitoringu faktycznego wpływu wprowadzonych zmian na budżet NFZ oraz na analizie zachowań przedsiębiorców w zakresie wyboru formy opodatkowania. Istotne jest również przeprowadzenie badań porównawczych dotyczących efektywności i sprawiedliwości systemów ubezpieczeń zdrowotnych w innych krajach, co może stanowić cenne źródło inspiracji dla dalszych reform w Polsce. Ponadto warto przeanalizować wpływ obniżenia składki na sytuację finansową najmniejszych przedsiębiorstw.

Konieczne jest znalezienie równowagi między wsparciem dla przedsiębiorczości a zapewnieniem stabilnego finansowania systemu ochrony zdrowia, który jest kluczowy dla bezpieczeństwa socjalnego i zdrowia obywateli.

## Literatura

- Bednaruk, K. (2023). Składka zdrowotna jako danina publicznoprawna. *Financial Law Working Papers*, 3(1), 38-45.
- Bogucka, K. (2024a, 30 stycznia). *Składka zdrowotna w 2024 r. 3 progi przy ryczałcie*. INFORLEX Freemium. Pobrano 1 marca 2025 z <https://www.inforlex.pl/dok/tresc,FOB00000000000006452267,Składka-zdrowotna-w-2024-r-3-progi-przy-ryczalcie.html>
- Bogucka, K. (2024b, 25 listopada). *Składka zdrowotna – jakie zmiany czekają przedsiębiorców w 2025 i 2026 r.?* INFORLEX Freemium. Pobrano 1 marca 2025 z <https://www.inforlex.pl/dok/tresc,FOB00000000000006778084,Składka-zdrowotna-jakie-zmiany-czekaja-przedsiębiorcow-w-2025-i-2026-r.html>
- Bromber, P. (2014). Rola i funkcjonowanie NFZ w systemie ochrony zdrowia. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, (64).
- Czechowicz, E. (2024, 20 listopada). *Znaczące zmiany w składce zdrowotnej dopiero od 2026 roku – szczegóły zmian i wyliczenia*. PIT.pl. Pobrano 28 lutego 2025 z <https://www.pit.pl/aktualnosci/znaczące-zmiany-w-składce-zdrowotnej-dopiero-od-2026-roku-szczegóły-zmian-i-wyliczenia-1010469>
- Dudek, S., Kozłowski, Ł. i Wiśniewski, W. (2025). *Finanse ochrony zdrowia pod ścisłym nadzorem procedury nadmiernego deficytu*. Pobrano 2 marca 2025 z [https://www.ifp.org.pl/wp-content/uploads/2025/02/IFP\\_raport\\_LukaFinansowaNFZ\\_2025\\_internet.pdf](https://www.ifp.org.pl/wp-content/uploads/2025/02/IFP_raport_LukaFinansowaNFZ_2025_internet.pdf)
- Huczko, P. (2025, 24 stycznia). *Składka zdrowotna 2025-2026: nowe przepisy dla przedsiębiorców. Co się zmieni?* Infor. Pobrano 28 lutego 2025 z <https://ksiegowosc.infor.pl/wiadomosci/6777319,składka-zdrowotna-20252026-nowe-przepisy-dla-przedsiębiorcow-co-sie-zmieni.html>

- Kancelaria Prawna Graś i Wspólnicy. (2025, 14 stycznia). *Ekspert tłumaczy: składka zdrowotna w 2025 roku – co zmieni się dla przedsiębiorców?* PIT.pl. Pobrano 28 lutego 2025 z <https://www.pit.pl/aktualnosci/ekspert-tlumaczy-skladka-zdrowotna-w-2025-roku-co-zmieni-sie-dla-przedsiębiorców-1010662>
- Kędzierski, R. (2024, 20 listopada). *Projekt zmian w składce zdrowotnej budzi kontrowersje. „Kpina z obywateli”*. Pobrano 27 lutego 2025 z <https://www.money.pl/podatki/projekt-zmian-w-skladce-zdrowotnej-budzi-kontrowersje-kpina-z-obywateli-7094633175542368a.html>
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483). Pobrano 28 lutego 2025 z <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>
- Lenio, P. (2025). Zmiany w konstrukcji prawnej składki na ubezpieczenie zdrowotne a zasada solidarności społecznej. W: M. Bogucka-Felczak, T. Nowak i J. Olesiak (red.), *Instytucje prawa finansowego a wartości konstytucyjne* (s. 285-296). Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Ministerstwo Finansów. (2024, 19 listopada). *Rząd przyjął rozwiązania dotyczące reformy zasad rozliczania składki zdrowotnej płaconej przez przedsiębiorców*. Gov.pl. Pobrano 27 lutego 2025 z <https://www.gov.pl/web/finanse/rzad-przyjal-rozwiazania-dotyczace-reformy-zasad-rozliczania-skladki-zdrowotnej-placonej-przez-przedsiębiorców>
- Ojczyk, J. (2025, 20 lutego). *„Chcecie dojechać polskich pacjentów”. Burzliwe posiedzenie sejmowej komisji*. Business Insider Polska. Pobrano 1 marca 2025 z <https://businessinsider.com.pl/prawo/zdrowie-na-linii-ognia-kontrowersje-wokol-obnizenia-skladki-zdrowotnej/bq3kd93>
- Samborska, M. (2024, 20 listopada). *Składka zdrowotna dla JDG 2026 [TABELA]. Zmiany przyjęte przez Sejm*. GrantThornton. Pobrano 3 marca 2025 z <https://grantthornton.pl/publikacja/skladka-zdrowotna-dla-przedsiębiorców-od-2026-r-nowa-propozycja-wyliczenia/>
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2135). Pobrano 28 lutego 2025 z <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20042102135>
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2024 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 1915). Pobrano 28 lutego 2025 z <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20240001915>
- Wakszyńska, B. i Hałub, K. (2025, 17 stycznia). *Zmiany w składce zdrowotnej przedsiębiorców od 1.01.2025 r.* Stowarzyszenie Księgowych w Polsce. Pobrano 25 lutego 2025 z <https://rachunkowosc.com.pl/zmiany-w-skladce-zdrowotnej-przedsiębiorców-od-1012025-r>
- Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 października 2010 r. sygn. akt K 58/07 (Orzeczenie nr Dz. U. z 2010 r. Nr 205, poz. 1363). Pobrano 3 marca 2025 z <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20102051363>
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). (2022, 1 stycznia). *Ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne*. Pobrano 28 lutego 2025 z <https://www.zus.pl/pracujacy/system-ubezpieczen-społecznych-w-polsce/ustalenie-podstawy-wymiaru-skladek-na-ubezpieczenia-społeczne>

## Reform of Health Insurance Contributions in Poland: an Analysis of the Impact on Entrepreneurs and the Healthcare System

**Abstract:** This article analyses the changes in health insurance contributions for entrepreneurs in Poland, focusing on regulations that came into effect in 2025 and those planned for 2026. It centers on the evolution of these regulations, their impact on entrepreneurs' decisions regarding the choice

of taxation method, and the long-term consequences for the healthcare system. The article discusses the essence of the health insurance contribution as a public-law levy based on the principle of social solidarity, as well as changes in its legal structure introduced as part of the “Polish Deal” and the 2024 amendment. The impact of the reduced health insurance contribution on the budget of the National Health Fund (NFZ) and the potential consequences for financing healthcare benefits are analysed. Additionally, the article compares the situation of entrepreneurs and salaried employees in terms of contribution burdens, pointing to potential inequalities and the risk of pushing employees into self-employment. The following research methods were used in the article: literature review, legal act analysis, and inference.

**Keywords:** health insurance contribution, health insurance, National Health Fund, entrepreneurs